

مجموعه «گام به گام با آقای گام» چهار جلدی شد

گام‌های صبورانه نقد

عباس ترّین

و...

اما من فکر می‌کنم بهتر است فعلاً این حرف و حدیث‌ها را در دل نگه‌داریم و تا کامل شدن مجموعه «گام به گام با آقای گام» دندان روی جگر بگذاریم. برای قضاوت درباره اولین اثر اندی استنتون نیاز به گستره وسیع‌تر و چشم‌انداز بازتری داریم. باید صبر کرد و دید که شخصیت‌های این مجموعه چه تغییراتی می‌پذیرند و در نهایت در چه خصوصیات و رفتار مستندی سکونت می‌یابند.

در عین حال باید منتظر شد و دید که در مسیر تکمیل این مجموعه، نوشته‌های استنتون در نهایت چه سر و شکلی به خود می‌گیرند (یا از آن‌جا که او چندان مقید به اصول نیست، نمی‌گیرند!) و ذره‌ذره چه ویژگی‌هایی به آن‌ها اضافه می‌شود. با توجه به تغییرات ریز و درشتی که تا جلد چهارم در مجموعه گام دیده می‌شود، به نظر می‌رسد استنتون هنوز در حال آزمون و خطا، شناخت تدریجی خود و کشف استعدادها و پتانسیل‌های نهفته‌اش در نوشتن است.

تا اطلاع ثانوی بهترین کار این است که به اندی استنتون اعتماد کنیم و اجازه دهیم حرفش را به‌طور کامل بزنند. رضی هیرمندی سه جلد دیگر این مجموعه را نیز ترجمه کرده و به دست ناشر سپرده است. در روزی که دور نیست، مجموعه «گام به گام با آقای گام» به جلد هفتم می‌رسد و می‌توان به سروقت کارنامه استنتون رفت و بی‌هیچ رعایتی، به نقد و بررسی آن پرداخت. آن وقت شاید با او بی‌حساب شویم؛ درست همان کاری که او با دنیا می‌کند!

آقای گام و جن‌ها (جلد سوم) / آقای گام و بلورهای قدرت (جلد چهارم). اندی استنتون. ترجمه رضی هیرمندی. تهران: کتاب چرخ‌فلک، ۱۳۸۸. ۲۰۰ ص. هر جلد: ۴۸۰۰۰ ریال.

زمانی که دو جلد اول مجموعه «گام به گام با آقای گام» (آقای گام شما بدجنسید و آقای گام و میلیاردر بیسکویتی) در ایران منتشر شد، در همین‌جا درباره اثر به‌واقع تازه‌اندی استنتون نوشتم و آن را موجودی نوظهور در ادبیات کودک و نوجوان خواندم. امروز که جلد سوم و چهارم این مجموعه به لطف ترجمه خواندنی رضی هیرمندی صورت فارسی یافته، می‌توان بار دیگر در یادداشتی مشابه به بررسی مستقل این دو جلد و تمجید یا احیاناً تقبیح آن پرداخت؛ یعنی درست همان کاری که من از انجامش پرهیز دارم! اگر قدری صبر کنید و به خواندن این یادداشت ادامه دهید، به دلیل تصمیمم پی خواهید برد. شک نکنید که هنوز اندی استنتون را پدیده‌ای در ادبیات و به‌خصوص طنز کودک و نوجوان می‌دانم. از طرفی دو کتاب تازه منتشر شده او اثری مستقل‌اند و در هر جلد شروع و تمام می‌شوند. از طرف دیگر کسی که در دو جلد قبلی مجموعه «گام به گام با آقای گام» دقیق شده باشد، می‌تواند به ارزیابی میزان تکرار یا تازگی داستان جلد‌های اخیر بپردازد.

بنا بر همه این‌ها می‌توان نگران شد از این که بسیاری از شوخی‌ها و شگردهای طنز آفرینی استنتون رنگ تکرار گرفته و همان‌ها مانده‌اند که بوده‌اند.

یا می‌توان امیدوار شد به این که ابعادی مثل اندیشه در نوشته‌های استنتون به‌شکل جدی‌تر مورد توجه قرار گرفته‌اند.

می‌توان استنتون را برای تغییر هویت و بیوگرافی شخصیتی مثل آلن تیلور مورد سؤال قرار داد، یا برای ارجاع‌ها و اشاره‌های موفقش به پیش‌زمینه هویتی و تاریخی شخصیت‌ها تحسین کرد.

می‌توان به استنتون خرده گرفت که چه بر سر باغچه‌تر و تمیز آقای گام آورده و پری ماهی‌تابه به‌دست را کجا سربه‌نیست کرده؟

حتی می‌توان به او پیشنهاد داد که دیگر از «روح رنگین‌کمان» برای هم‌آوردن سر و ته داستانش استفاده نکند.

